

Vers-műsorok a televízióban

Kibontakozott, felnőt-
té vált a televízióban
egy új műfaj, mely me-
rőben különbözik akár a
pódium-, akár a rádiós
versmondástól. Erről ta-
nuskodik többek közt az
adások visszhangja is:
a kezdeti áhítatos hang
jócskán modulálódott,
részben — mert már
van miből válogatni,
mjt mihez hasonlatni,
részben pedig, mert —
mint minden új műfaj
lassacskán megszűlte a
maga törvényeit, ame-
lyek alighogy kibújtak a
tojásból, máris követel-
őznek...

Ascher Gabriella öt
éve szerkeszt versmü-
sorokat a televízióban.
(Az új műfaj ugyanis a
törvények szülésében
azért nem egészen ön-
megtermekező...) —

— *A „játzma” jelen-
legi állása mellett mi-
lyen versműsort tart a
szerkesztő jónak (esz-
ményinek) — más szó-
val: miben különbözik
a tévés versmondás a
pódiumművészettől?*

— Először azt hittük,
elég egyszerűbben, visz-
szafogottabban mondani
a verseket, tekintettel
arra, hogy a nézők most
„közelebb” ülnek a vers-
mondóhoz. Kiderült
azonban, hogy a dolog
lényegesen bonyolultabb.
Születtek olyan produk-
ciók, amelyeket igazán
nem lehet „egyszerűek-
nek” nevezni, mégis jók
voltak. Ösztönösen érez-
tük, hogy jók. A tévé-
beli versmondás — úgy
tűnik — nem egyszerű-
séget, hanem *pátosztá-
lanságot* követel. A ka-
merák előtt a versmon-

dó nem produkciót hoz
létre, hanem hangosan
gondolkozik. Egyszerűen
vagy bonyolultan —
mindegy. Ahogy szokott.
A lényeg csak az, hogy
*ugyanúgy gondolkozzék,
ahogy az író.* Keresem
tehát az „egyezéseket”,
mert egy-egy versmü-
sor akkor sikerül igazán
jól, ha az előadó felfe-
dezi a versben azt, amit
ő akar a világról mon-
dani, vagyis ha az ő és
az író mondanója
„egybecseng”. Példaként
Berek Kati József Atti-
la-műsorát, Gáti József
Jónás könyvét, Mensá-
ros László Görgey-ösz-
szeállítását vagy Latino-
vits Zoltán Ady-műsorát
említtem. A készülő Ju-
hász Gyula-műsorhoz
Kálmán Györgyöt szer-
etném megnyerni.

— *Csupa olyan mű-
sor, amelyben egyetlen
művész szerepelt.*

— Ezek a legjobb
versműsorok. A legiz-
galmasabbak és — para-
dox módon — a legmoz-
galmasabbak. Kezdetben
több színész szerepelt-
tésével s a kamera moz-
gatásával, képillusztrá-
ciók közbeiktatásával
igyekeztünk elkerülni a
vélt egyhangúságot. De
kiderült, hogy — fölös-
leges. Maguk a nézők
figyelmestettek erre.
Egyik ilyen adásunk
után például sok-aláírás-
os levelet kaptunk, az
elismerő mondatok közt
egy ingerült kérdéssel:
„minek talkarták el időn-
ként képekkal a művész
lelkes arcát?” Tehát
eszük ágában sem volt
unatkozni, amikor csak
az arcot mutattuk... És

a tapasztalatok szerint
egy ember (lelkes) arcát
bejárni hosszán izgal-
masabb kirándulás, mint
egyikéről a másikra
ugrálni.

— *Szép és izgalmas
volt az 1972-es év mű-
soranyaga.*

— Örülök, ha a nézők
így érzik. Az én véle-
ményem az, hogy még
ugyancsak a kezdet kez-
detén vagyunk. Talán
furcsán hangzik, mégis
elmondom: az előadó-
művészet mindig akkor
virágzott, amikor a jó
színészek — különböző
okok miatt — nem ju-
tottak a színházaknál
nelkik való szerepekhez.
Mostanában színészeink
java túlterhelte, nincs
idejük hónapokig foglal-
kozni egy-egy verssel,
márpedig a beérési idő
nélkül még az sem de-
rülhet ki, hogy az a bi-
zonyos gondolkodásbeli
azonosság egyáltalán
megvan-e vagy sem. Az
előadóművészet olyan,
mint a pantomim: csak
a *kiváló* teljesítmény
hat. Úgy tervezzük, hogy
egy kicsit csökkentjük
is a mennyiséget a minél
jobb minőség érdeké-
ben.

— *Mi minden szere-
pel majd a szigorúbbra
mért műsoridőben?*

— Amikor átvettem
a versműsorok szer-
kesztését, egyik legfőbb
törekvésem az volt,
hogy az előadóművé-
szek mellett a költöket
is bemutassam. Így szü-
letett a lírai-riport-so-
rozat, amelynek most ké-
szül a tizenhetedik adá-
sa, Csoóri Sándorról. A
következő „allany” La-

dányi Mihály lesz, s utána talán Pilinszky János.

Nagy László folytatja *Halhatatlanul* c. oratorikus jellegű tévére komponált összeállítását. Itt pl. nem kizárólag az előadó személyisége, hanem a szorosán szerkesztett versek egymásutánja sugallja a költői gondolatot. Zelik Zoltán is folytatja a maga, ugyancsak televízióra „álmodott” műsorát, amelyet az emlékezés intimitása tesz líraiává. Lukácsy András ötlete nyomán — s egyben az ő „kivitelezésében” — készült *A költészet játéka* című sorozatunk, amely a magyar és a világirodalom vidám, játékos, sőt, groteszk, nonszensz verseiből ad majd izelítőt; sok esetben olyan költők életművéből, akik bűs-képű lovagokként élnek a köztudatban... Tervezzük egy olyan műsort is, amely egy-egy vers ürügyén előadói stílusokat mutat be, „műhelytitkokat” árul el. Ideiglenes címe: „Hogyan mondjunk verset?”

Két olyan műsortervünk is van, amely valószínűleg 1974-ben valósul meg. Az egyik a Szépirodalmi Kiadó (amellyel egyébként szoros együttműködést akarunk létrehozni!) *ArcoK és vallomások* c. kiadványaiából készített televízió-sorozatot. A másik terv egy, a *falunak szóló* versműsor. Mikor néz végig például egy bonyhádi néző egész biztosan egy versműsort a tévében? Ha Bonyhádról szól. Le kell tehát utazni Bonyhádra, ki kell választani egy író, aki ott (vagy a környé-

ken) született, s a műveiből bemutatni néhányat. Közönség: a bonyhádiak. Az adást az egész megye megnézi.

És így be lehet járni az ország valamennyi megyéjét...

KAMOCsAY ILDIKÓ

Síppal, dobbal, énekszóval

Ha nem is síppal, dobbal, de mindenesetre énekszóval fogadták a tévé munkatársait a Bajza utcai ének-zenei általános iskolában. Dalolás, kórusmuzika, zongorázás, négykezes játék csendült fel a műsorban, ám a hallgató, aki esetleg késve kapcsolta be készülékét, vagy nem olvasta el a Rádióújság kommentárját, talán nem is vette észre, hogy az ifjúsági osztály egyik zenei produkcióját figyeli. Szó esett itt sportkőről, repülőgép- és hajómodellezésről, korcsolyázásról, sőt végignézhettük a matematikai szakkör egyik nagyon érdekes foglalkozást is. Miért volt hát mégis zenei indítatás a műsor? Azért, mert a zene és a sport, a zenei és a matematikai tehetség összefüggéseit igazolta.

A zenei általános iskolák képesséfejlesztő hatásáról, a zenei nevelés minden területen megnyilvánuló eredményességéről kötetek jelentek meg, de minden szociológiai vizsgálatnál, minden statisztikai adatnál többet mond az ilyen indirekt bizonyítás. A zenei közművelődés jövőjéért aggódo muzikusoknak amúgyis egyik legfőbb problémája az a tény, hogy Kodály Zoltán halála óta a zenei nevelés ügye mintha megtorpant volna, s a jobbító szándékú, a haladást, továbbfejlesztést célzó vitákat néhányan visszalépésre szeretnék felhasználni. A zenei általános iskola létre szavazott és eredményessége mellett érvelt a Bajza utcai iskola hétköznapijainak bemutatása talán éppen azért, mert nem volt „sovíniszta”, s mert például a matematikusok is szívesen a magukénak vallhatták volna. A zene a művészetek szeretetére nevel — ez köztudomású. Am a műsor ennél többet sugalmazott: azt, hogy a szellemi gazdagodás elősegíti a test kultúráját, az egészséges életmódot; a zenei gondolkodás a gyors absztraháló készséget, a logikus gondolkodást. Bevallom, néhány kollégámmal elmentben éppen ezt a nyitottságot, elfogulatlanságot találtam a legvonzóbbnak benne, s egy csöppet sem keveseltem a felcsendülő muzsikát, hiszen a még oly tehetséges kicsinyek hangversenye sem való a tévébe: nem csodagyerekek bemutatását, vagy kedvesen muzsikáló és talpraesetten megnyilatkozó kisdíjakok szereplését akarja hallani a közönség, hanem egy zenére nevelő közönség életére kíváncsi. Kár, hogy a riportertültségben igyekezett a gyerekek nyelvén beszélni, s így mesterkétebbé vált, mint okos, kedves, természetes ifjú partnerei. (Csak zárójelben, de had hívjam fel mindazok figyelmét, akik a nyilvánosság előtt beszélgetnek fiatalokkal: a gyerekek nem szeretik, ha „aranyoskodnak” velük; ifjúsági hangversenyek magyarázó, riporterek gyakran azért nem találnak kapcsolatot hallgató-ságukkal, mert felnötteskednek.) A zene ügyének igen jó szolgálatot tett a műsor elfogulatlansága, s ha csak néhány szülő vette észre, milyen sokoldalúságra nevel ez az iskolatípus, már akkor is jó eredményt ért el. A koncertre járó, operabérlet-tulajdonos, hangszerezen tanuló, korcsolyázó gyerekek csöppet sem látszottak túlterheltnek: kedvteléseikről, megoszló érdeklődésükről meséltek. Aki hallgatta őket, úgy érezte, hogy Kodály álma, a zeneleg művelt Magyarország is megvalósul egyszer.

FEUER MÁRIA



Koncz Gábor

A Z-utcai postarablás hiteles története

Ezzel a címmel forgatja új tévéfilmjét — Torday Teri, Dégi István, Garas Dezső, Koncz Gábor, Holl István, Bencze Ferenc főszereplésével — Rényi Tamás. Operatőr: Lukács Lóránt.

Bencze Ferenc, Dégi István, Horváth László, Holl István (Szóvári Gyula felvételei)



Piros Ildikó a Macskajáték című filmben.
Rendező: Makk Károly
(Markovics Ferenc felvétele)



filmvilág

Ára: 4,- Ft